

Bu rapor; Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Enerji Politikaları ve Stratejileri Dairesi Başkanlığı Personeli tarafından hazırlanmış olup, haberler ilgili kaynakların özetidir.

“DÜNYA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ”

82

Volkan YARAMIŞ:	Avrupa Birliği Ülkeleri Enerji Görünümü
Sinem ÇAYNAK:	Amerikalar & Asya & Pasifik Enerji Görünümü
Feyyaz ŞİMŞEK:	Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü
Muhittin İZGİ:	Orta Doğu ve Kuzey Afrika Enerji Görünümü
Barış İLTER:	
Ali GÜLMEZ:	Think -Tank Kuruluşları
Çağrı SAĞLAM:	Think-Tank (İklim Değişikliği)

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

AB:

21 Mayıs 2014 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından “Avrupa Enerji Güvenliğini İyileştirmek” konulu yüksek düzeyli bir toplantı gerçekleştirildi. 26-27 Haziran tarihlerinde toplanacak Avrupa Konseyi’nden önce Komisyonun sunmayı planladığı Avrupa Enerji Güvenliği Stratejisi’ne rehberlik sağlamak amacıyla organize edilen toplantıda, AB Enerji Komiseri Günther H. Oettinger, Avrupa arz güvenliğinin nasıl güçlendirilebileceği üzerine, Polonya Başbakanı Donal Tusk ise AB enerji birliğinin kurulması teklifi üzerine sunumlar yaptılar. Özellikle gaz alanında tedarikçi ülkelerin çeşitlendirilmesi ihtiyacının nasıl olduğunu vurgulayan Oettinger, Azerbaycan’dan gaz iletimine olanak sağlayarak Güney Koridoru’ndaki gelişmelerin oldukça önemli olduğunu ifade etti.

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-585_en.htm

ALMANYA:

Almanya’nın onshore rüzgâr enerjisi endüstrisi doğrudan ve dolaylı olarak toplamda 109.000 kişiye istihdam sağlamıştır. DIW Econ adlı danışmanlık şirketi tarafından yayınlanan rapora göre rüzgâr sektörü tarafından 2012 yılında toplamda 8.2 milyar avro yatırım yapılmıştır. Almanya’daki BWE rüzgâr lobisinin Başkanı Hermann Albers rüzgâr endüstrisinin enerji dönüşümü için motor bir rol üstlendiğini belirtmiştir. Almanya yenilenebilir enerji sanayisinin 2020 yılında 500.000 insana istihdam sağlayacağını vurgulayan Albers, Almanya’daki yenilenebilir enerjinin, uluslararası muadilleriyle karşılaştırıldığında maliyet açısından daha etkin olduğunu vurgulamıştır.

<http://wind.cleantechnology-business-review.com/news/german-onshore-wind-energy-industry-employs-109000-people-report-220514-4274443>

ROMANYA:

Romanya’da geçtiğimiz Perşembe günü kömür endüstrisinin maliyetleri üzerine düzenlenen konferansta konuşan Romanya Enerji Bakanlığı’ndan Karoly Borbely, kömür sektörünün Romanya enerji sektöründe önemli rol oynamaya devam edeceğini vurgulamıştır. Romanya enerji mixinde kömürün payının %30 düzeyinde olmasından ötürü sektöre yönelik yatırımların devam etmesi gerektiğinin altını çizen Borbely, kömür bazlı şirketlerin daha etkin çalışabilmesi için çözümler bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca, Ukrayna krizinin Romanya’yı olumsuz anlamda etkilemediği ve Romanya’nın Danimarka ve Estonya’dan sonra AB içerisindeki enerji bağımsızlığına sahip olma açısından üçüncü sırada yer aldığını belirtmiştir.

<http://actmedia.eu/energy-and-environment/coal-sector-to-hold-important-place-in-romania-s-energy-strategy-state-secretary/52259>

AMERİKALAR & ASYA & PASİFİK ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

ÇİN:

Az bilinen yönüyle, Asya'nın güvenliği odaklı bir forum olan Asya İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Zirvesi'nin (CICA) dördüncüsünün, 26 üye ülkenin katılımıyla geçtiğimiz hafta Çin'in evsahipliğinde Şangay'da gerçekleştirileceği kaydedilmektedir. Çin'in dönem başkanlığını Ülkemizden devralacağı 2014-2016 döneminde platformun önemini arttırma yönünde çaba göstereceği kaydediliyor. Asya'da güvenliğin desteklenmesi, ticaretin teşvik edilmesi ve ekonomik işbirliğinin arttırılması hedefler arasındadır.

<http://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/cica-china-aims-to-boost-asia-forums-profile/articleshow/35420978.cms>

BANGLADEŞ-JAPONYA:

Bangladeş Başbakanı Hasina'nın Japonya'ya gerçekleştireceği resmi ziyaretin iki ülke arasında kapsamlı bir ortaklık inşa edilmesi için fırsat olacağı değerlendirilirken, kapsamlı bir ortaklık antlaşmasının imzalanması beklenmektedir. Bangladeş Dışişleri Bakanı Mahmut Ali, Bangladeş'in Ganges Barajı projesi, Jamune Nehri tünel projesi, ikinci bir nükleer enerji santrali projesi, ulaştırma projelerinin de içinde bulunduğu büyük projelerin finansmanı için Japonya'dan destek sağlanmasının araştırıldığını kaydetti.

<http://www.thedailystar.net/frontpage/hasina-off-to-japan-25547>

HİNDİSTAN:

Yeni Başbakan Narendra Modi için Ülkenin enerji ihtiyacının güvence altına alınması en büyük zorluklardan biri olarak görünmekte olup, bu dönemde Çin, ABD ve Rusya ile hem rekabet hem de işbirliği içerisinde olacağı kaydediliyor. Hindistan ile birlikte dünyanın en büyük enerji tüketicileri olan bu ülkeler için enerji güvenliği, yeni yatırım fırsatları, yeni teknolojiler ve yeni kaynakların aranması sürekli bir hedeftir. Modi Hükümetinin tutumunun Hindistan'ın enerji durumu ve ilişkilerini belirleyeceği değerlendirilmektedir.

<http://www.ktvz.com/image/view/-/26031194/medRes/2/-/maxh/360/maxw/640/-/swiibfz/-/Modi-India-PM-jpg.jpg>

ÇİN-RUSYA:

21 Mayıs 2014 tarihinde Gazprom ile CNPC 400 milyar dolarlık bir doğal gaz antlaşmasına imza attılar. Bu antlaşmanın önemli sonuçlar doğuracağı konusunda uzmanlar hemfikir. Antlaşma kapsamında, 2018 yılından itibaren Rusya Çin'e her yıl 38 milyar metreküp doğalgaz satacak. Fiyat konusunda uzun süren müzakerelerin ardından anlaşmanın sağlandığı, son fiyatın halen netleşmediği ancak Çin'in ilk masraflar için yüklü bir ödeme yapmayı kabul ettiği tahmin edilmektedir.

<http://www.hurriyetdailynews.com/the-geopolitics-of-the-russian-chinese-gas-deal.aspx?pageID=449&nID=66946&NewsCatID=396>

RUSYA VE HAZAR BÖLGESİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

RUSYA-ÇİN:

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Pazartesi günü Şanghay'da bir konferans öncesindeki bir röportajında yaptığı açıklamada, Çin'in kendilerinin güvenilir dostu olduğunu, Çin ile işbirliğini genişletmenin şüphesiz Rusya'nın diplomatik önceliği olduğunu söyledi. Aralarında uzun bir kara sınırı bulunan dünyanın en büyük net enerji ihracatçısı ve ikinci büyük net enerji ithalatçısı iki ülke arasında enerji alanında neredeyse kusursuz bir uyum bulunuyor. Çin zaten en büyük ikili ticari ortağı olduğu Rusya ile 2013 yılındaki 90 milyar dolar akışı hacmini ikiye katlamayı hedefliyor. Çin'in resmi haber ajansı Xinhua'ya göre on yılın sonundaki ticaret hedefi 200 milyar dolar olacak.

<http://economictimes.indiatimes.com/news/international/business/russia-and-china-ready-for-deal-on-energy-kemp/articleshow/35366254.cms>

RUSYA-ALMANYA-AB:

Rus Enerji Bakanı Salı günü, Almanya'nın Opal doğal gaz boru hattı operatörünün, Avrupa ve Gazprom için % 100 bölgesel geçiş sorunlarını ele alacağını söyledi. Ocak ayında Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Avrupa Birliği üyeleri ile Brüksel'de görüşükten sonra boru hattının tam kapasite çalışacak olması konusunda iyimser olduğunu söylemişti. Boru hattı Baltık Denizi üzerinden Nord Stream sistemine bağlanıyor ve yılda 1,2 trilyon metreküp doğal gazı taşıyabilecek kapasiteye sahip. Bu da Avrupa yönetmeliklerine göre, Gaz Tekellerinin boru hatlarının yaklaşık yarısının bu kapasitede çalışması anlamına geliyor. Rus Enerji Bakanı Alexander Novak, Avrupa Komisyonunun Alman boru hattı sistemini uzatmaktan feragat etmesinin rasyonel bir karar olduğunu söyledi. Avrupa'ya bağlanan Rus gazının çoğu Ukrayna'daki Sovyet dönemi transit ağı üzerinden çalışıyor ve Kiev ile Moskova arasında devam eden siyasi sorunlar geleneksel gaz dağıtım seçeneğini riskli duruma getirdi. Avrupa Enerji Komiseri Gunther Oettinger ile Novak Pazartesi günü Brüksel'de bir görüşme yapacaklar. Komiser ayın sonuna kadar Ukrayna ile ilgili enerji sorununun çözülmesini görmek istediğini söyledi.

http://www.upi.com/Business_News/Energy-Resources/2014/05/20/Russia-wants-relief-from-EU-roles-on-gas-operations/6741400594633/

RUSYA-ÇİN:

Rusya, Çin ile salı günü iki ülke liderleri arasındaki bir toplantıdaki uzun bir müzakere sonunda doğal gazı sonuçlandırmayı kabul etti. Ortak açıklamaya göre iki ülke, kapsamlı bir enerji işbirliği ortaklığı kuracak. Anlaşma, uzun süren müzakere ve büyük gelişmeler rağmen halen beklemede. Çin'in en büyük petrol rafinerisi Sinopec, 2013 yılı Eylül ayında

dünyanın en büyük gaz şirketi Rus Gazprom ile “Doğalgaz Projesinin Doğu Rotası” hakkında bir çerçeve anlaşması imzalamıştı. Doğu rota boru hattının, 2018’den itibaren Çin’e yılda 38 milyar metreküp doğal gaz sağlamaya başlaması planlanıyor. Çağdaş Uluslararası İlişkiler Enstitüsü’nden Çin ve Rusya ile ilgili uzman Feng Yujun, fiyatların önemli bir engel olduğunu söyledi. Doğal gaz Çin’in sürdürülebilir kalkınması için önemli bir seçenek haline geldi. Doğal gaz ithalatı bir yıl önceye göre yüzde 25 artarken, doğal gaz tüketimi yıllık 13,9 artışla 2013 yılında 167,6 milyar metreküp olarak gerçekleşti. Şeyl gazının yeni popülerliliği Rusya’nın stratejisini zorunlu olarak Asya - Pasifik pazarına döndürmesiyle, Rusya’nın Avrupa’ya olan ihracatını azalttı.

http://news.xinhuanet.com/english/china/2014-05/21/c_126525906.htm

RUSYA:

Rus gazetesi Kommersant piyasa kaynaklarına dayanarak Çarşamba günü, Enerji ticareti yapan İsviçreli Gunvor şirketinin, satışa hazırlık olarak birkaç potansiyel petrol şirketleri de dâhil olmak üzere bazı alıcılar ve özellikle de Rus devi Rosneft ile görüştüğünü yazdı. Kaynaklar Gunvor’un varlıklarının Mayıs ayında satışa sunulduğunu ve bazı adayların tüm şirketi satın almayı düşündüğünü söyledi. Tartışılan fiyat yaklaşık 5 milyar dolar. Gunvor eski ortağı Gennady Timchenko’ya yakın kaynaklar şirketin ortakları çekmek istediğini söyledi. Doğal olarak bunun Rosneft olduğu düşünülüyor. 2000 yılında Timchenko ve İsveçli girişimci Torbjörn Törnqvist tarafından kurulan Gunvor, dünyanın en büyük petrol tüccarları biri ve Rusya’nın ham petrolünün yaklaşık yüzde 30 ihracatını gerçekleştiriyor. FT verilerine göre Gunvor’un 2012 yılındaki geliri 92 milyar dolar olarak gerçekleşti.

<http://en.ria.ru/business/20140521/189998206/Russias-Rosneft-May-Buy-Switzerlands-Gunvor-Energy-Trader--.html>

KAZAKİSTAN-ENDONEZYA:

Orta Asya Cumhuriyeti Endonezya’nın büyükelçisi, Kazakistan’ın petrol ve gaz sektöründeki yüksek yatırım potansiyeliyle Endonezya için önemli bir ticaret ortağı haline geldiğini söyledi. Büyükelçi Foster Gultom çarşamba günü, burada şirketler için özellikle petrol ve gaz sektöründe iş yapması için birçok fırsat bulunduğunu sözlerine ekledi. Foster, yedinci Astana Ekonomik Forumunda, finans, enerji ve ekolojik konular dahil olmak üzere küresel ekonomideki önemli konular hakkında diyalog için bir yıllık uluslararası ve bölgesel platformda görüşüklerini belirtti. 1911 yılından beri bir petrol üreticisi olan Kazakistan, ikinci en büyük petrol rezervlerine sahip ve eski Sovyetler Birliği ülkeleri arasında Rusya’dan sonra ikinci büyük petrol üreticisi. BP’nin Haziran 2013 yılında yayımlanan dünya enerji istatistiksel değerlendirmesine göre, Kazakistan’ın kanıtlanmış 30 milyar varil petrol ve 45,7 trilyon kübik feet doğal gaz rezervlerine sahip olduğu tahmin ediliyor.

<http://www.thejakartaglobe.com/business/ambassador-kazakhstan-offers-huge-oil-gas-opportunities-indonesian-firms/>

ORTA DOĞU & KUZZEY AFRİKA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

İRAN:

Rusya Enerji Bakanı Alexander Novak, İran ile ülkesi arasında 10 milyar dolar değerindeki enerji paketi için müzakerelere olduğunu söyledi. İnterfax haber ajansının haberine göre Novak, projenin hidroelektrik santral inşaatı, Rus firmalarının katılımıyla ekipman desteğinin yapılması ve İran'ın enerji arzı ağının yenilenmesini içerdiğini söyledi. Novak, ayrıca İran'da gerçekleştirilecek bir sonraki müzakerelerde anlaşmayı sonuçlandıracağını söyledi.

<http://www.tasnimnews.com/English/Home/Single/381741>

SUUDİ ARABİSTAN:

Dünya genelinde ülkelerde güneş enerjisine artan bir ilgi görülüyor ama hiçbirisi dünyanın en büyük petrol üreticisi olan Suudi Arabistan gibi dikkat çekmiyor.

Geçenlerde Bahreyn'de düzenlenen petrokimya konferansında Suudi Arabistan Petrol Şirketi CEO'su Halid El Falih, Ülkesinde petrol talebinde artış olduğunu ve önümüzdeki yirmi yıl içerisinde ihracat edilebilir oran düşebilir, dedi.

<http://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Interest-In-Solar-Energy-Rises-Even-In-Saudi-Arabia.html>

KUVEYT:

Bir önceki hafta OPEC'in çekirdek ülkesi Kuveyt, yükselen gaz talebini karşılamak için, BP ve Royal Dutch Shell'den 15 milyar dolar değerinde gaz almak için sıraya girdi. Kuveyt'in neden, dünyanın yüzde otuz oranında kaynağına sahip olan bölgede -Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan ile komşu olmasına rağmen- gaz istemediği konusu kamuoyunda tartışılıyor.

<https://uk.finance.yahoo.com/news/energy-rich-gulf-goes-hungry-162713465.html>

Brookings Institution (Amerika Birleşik Devletleri)

<http://www.brookings.edu/blogs/up-front/posts/2014/05/23-who-wins-russia-china-gas-deal-gaddy-ickes>

RUSYA – ÇİN DOĞAL GAZ ANLAŞMASINDA KİM KAZANDI? HEPİMİZ!

Rusya ile Çin arasında 30 yıllık ve 400 milyar dolar değerindeki doğal gaz anlaşması beraberinde birçok olumlu ve olumsuz yorum getirdi. Büyük bir çoğunluk ise yapılan anlaşmanın ABD dış politikası açısından etkilerini değerlendirmeye çalışıyor. Farklı yorumların bulunması ise genel itibari ile daha fazla kafa karışıklığına neden oluyor. Bazı uzmanlar yapılan anlaşmanın son zamanlarda meydana gelen olaylar ışığında Rusya'nın elini güçlendirdiğini ve yapılması planlanan yaptırımların etkisinin azalacağını savunmaktadır.

Çin'in gerçekleştirdiği anlaşma ile Rusya'yı yaptırımlardan kurtarılması açısından önem arz edeceğe benziyor. Ancak doğal gaz teslimatının birkaç yıl sonra başlaması yaptırımların etkisinin kısa vadede etkili olmaya devam edeceğini gösteriyor.

Herkes anlaşmadan kimin karlı çıktığını hesaplamaya çalışmakla birlikte yapılan anlaşmanın geniş çaplı değerlendirilmesi sonucunda, küresel doğal gaz piyasasının kazanan olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Çin tarafından alınması planlanan doğal gazın, Rusya'nın yatırımlar bakımında fakir Doğu Sibiry bölgesinde olması altyapı çalışmaları ile bölgeye istihdam sağlamakla birlikte, Rusya henüz kullanmadığı sahaları kullanma imkânına sahip olacaktır. Rusya'nın diğer bir kazancı ise, yeni sahaların geliştirilme imkânına doğal gazın satışını da sağlayarak sahip olmasıdır. Ayrıca Çin'de sadece kendi ülkesine ulaştırılmak için çıkarılan doğal gaza sahip olması arz güvenliği açısından önemli bir kazanımdır.

Rusya'nın Çin'e yapacağı doğal gaz satışının New York'un doğal gaz ihtiyacı kadar olması Avrupa pazarı yanında küçük miktarlarda doğal gaz iletilecek olması politikaları açısından talep kaynaklarının önemini devam etmesini sağlayacaktır.

Ayrıca yapılan anlaşma ilse 1,4 tcf'lik doğal gaz Dünya'nın geri kalanı için kullanıma açılacaktır.